

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus I. De Judæis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

privatæ doctrinæ cum pertinacia contra Catholicam. Sic jam olim Apost. 1. ad Corint. 11. *Neceſſe eſt HÆRESES eſſe, ut, qui probati ſunt, maniſeſti ſiant.* Significat etiam hæreſis, teſte Sylveſtro V. *cod. n. 1. diſiſionem, & ſic in propoſito videtur haſio intellectus ad falſam ſententiam in ſpectantibus ad fidem, & mores cum obſtinatione.* Vide multa de hac re apud Farinac. lib. 1. Variar. tract. de hæreſi, q. 178. §. 1. à n. 29. uſque ad 41.

ARTICULUS I.

De Judæis.

620 **S**upponendum *Judæorum* nomine hic venire illos, qui profitentur Judæiſmum, ſeu illos, qui vetus teſtamentum recipiunt, & illud ad unguem ſervant circumcidendo ſe, & alia legalia ad literam faciendo, ſic dictorum vel à Juda Duce, vel ſecundum alios à tribu Juda, quæ inter eos erat Nobilior, & bellicoſior, & ex qua creabantur Reges, & Duces populi, ſicut ex tribu Levi Sacerdotes. Sic Vallens. h. t. n. 1. Nor. autem Chriſtianiſ interdictam eſſe communicationem cum infidelibus, etiam in rebus politicis, & ad humanum commercium ſpectantibus, ut conſtabit ex dicendis. Hæc autem prohibitio non eſt *in panam* infidelium; cum enim non ſubſint Eccleſiæ, ab illa puniri non poſſunt; unde reſpicit ſolos fideles, *ne ſubverſionis periculo* ſe exponant, quo ceſſante, ceſſat etiam dicta prohibitio, ut docet D. Thomas 2. 2. q. 10. a. 9. Sanch. l. 2. moral. c. 31. à n. 1, quibus præmiſſis:

621 **Q**uæres 1. Quæ communicatio cum Judæis interdicta ſit Chriſtianiſ? *ſy.* multa eſſe, in quibus Chriſtianiſ converſatio, ſeu communicatio, etiam politica, interdicitur cum Judæis. Primum eſt, quod, ſi alicubi Judæi, & Saraceni permittantur habitare inter Chriſtianiſ, illi debeant uti habitu diſtincto à Chriſtianiſ, c. 15. h. t. Deinde, interdicitur Chriſtianiſ aſſidua converſatio, & familiaritas cum Judæis, c. *Nullus*, & c. *Omnes*, 28. q. 1. Et ideo Chriſtianiſ prohibetur in ſpecie habitare cum Judæis cit. c. *Nullus*, ibi: *Aut cum eis habitet*, & c. *Judæi*, 5. h. t. ubi dicuntur excommunicandi, qui cum Judæis, vel Saraceniſ præſumpſerint habitare, ut notat gloſſ. ibi *V. Judæi*. Excipe Religioſos, & Clericos, cum eis degentes cauſa fidei pro-

pagandæ, c. *quàm ſit* 10. h. t. Si autem contingat, quod Chriſtianiſ in ſervitio ſuo habeat aliquem ex Judæis (hoc enim licet per c. *eſſi* 13. h. t.) non licere illi, ut habeat eum familiarem, ſeu domeſticum, c. *ſape*, 12. cum ſeq. 24. q. 1. Secuſ tamen eſt, ſi Chriſtianiſ Saracenum habeat ſervum; nam hi non ita ſunt obſtinati, ſicut Judæi.

Tertiò Chriſtianiſ non licet uti Me- 622 dico Judæo extra defectum Chriſtianiſ æquè periti. Sylveſt. V. *Judæus*, q. 1. qui addit non tamen eſſe illicitum, à Judæis emere medicinas, ſi ab eis non præparentur, vel ſaltem non applicentur. Quarto Chriſtianiſ non licet cum Judæis ſimul balneum intrare, ac in eo ſe lavare, niſi aliud exigat neceſſitas, ut dicitur in cit. c. *Nullus*. Quintò Chriſtianiſ prohibetur Judæos invitare, & viciffim eorum convivia accedere, c. *omnes*, 28. q. 1. & Azor p. 1. l. 8. c. 22. q. 3. aliud eſt, ſi contingat Chriſtianiſ divertere apud Judæum cauponem; vel accidat, in eadem menſa, Judæum hoſpitem eſſe; hoc enim non prohibetur in cit. cap. ita Sanchez. l. 2. moral. c. 31. n. 10.

Sextò, Chriſtianiſ etiam prohibetur, 623 adire Judæorum nuptias, dies feſtos, ludos, Synagogas; vel cum illis ducere choreas, ſi ſonet aliquam familiaritatem; vel adſit periculum ſcandali, aut perverſionis; nec eis licet veſci azymis Judæorum, niſi forte cogat neceſſitas, cit. c. *Nullus*. Septimò Chriſtianiſ non eſt licitum Judæorum filios nutrire in eorum domo, ut dicitur in c. *ad hac*, h. t. quod munus eſt nutriticum; nec obſetricem agere. Quidam putant, licere extra eorum domum; ſed Sanchez, Azor, & alii cenſent verius eſſe oppoſitum; quia ſic non cavetur Judæorum familiaritas. Octavò non eſt prohibitum Chriſtianiſ cum Judæis inire contractus, emendo, vendendo; quia id nullo jure prohibetur, & per ſenſum contrarium colligitur ex c. *poſt miſerabilem*, de Uſuris. Prohibetur tamen Chriſtianiſ aliquid Judæis legare, vel teſtamento relinquere, l. 1. C. de Judæis & gloſſ. in c. *Judæi* cod. V. *permittuntur*.

Quæres 2. Quenam Judæis, poteſta- 624 ti Principum Chriſtianiſ ſubjectis, interdicitur ſint? Primum eſt, ne aliquo officio publico fungantur inter Chriſtianiſ. c. *cum ſit* h. t. & c. *ex ſpeciali*. 18. cod. & l. ult. C.

ult. C. de Judæis. Non est tamen illicitum, reditus regales, vel gabellas locare, vel vendere Judæis, & Paganis, modò Rex caveat, ne ipsi per se, vel alium, ab ipsis deperitatum gabellas, aut reditus exigant, sed per fidelem Christianum à se constitutum. Abbas & Barbos. hic. n. 2. Secundum, ne liceat illis novas Synagogas erigere, c. *Judai* h. t. & c. *Consuluit*. 7. eod. non tamen, antiquas solum reparare; Pirhing hic n. 14. Unde Christianis non licet in ædificio novæ Synagogæ laborare, illis ad eum finem ligna vendere &c. S. Thomas 2. 2. q. 163. a. 2. ad 4. Si quæras, quomodo dicatur, *non licet Judæis*, si prohibitio sit juris tantum Ecclesiastici? huic enim Judæi non subsunt? R. nos loqui de Judæis Christianorum Principum potestati, ac imperio subiectis, qui proinde constitutionibus Ecclesiasticis directè ligantur, ne illa Judæis sibi subditis permittant. Cæterum ritus, & observationes Judæorum Ecclesia tolerat. c. *Consuluit*. 7. h. t. cum per illas, veritas nostræ fidei, præfigurata sit.

625 Quæres 3. Quæ Judæis inter Christianos permittantur? R. Judæis licere 1. habere bona immobilia, c. *quandò* de usuris, c. *de terris*, de decimis; non tamen in statu Ecclesiastico, ex constitutione Pauli IV. ut notat Barbos. in c. *Judai*, n. 5. Secundò Judæos conversos ad fidem Christianam, retinere jura successionis erga parentes, & agnatos, sic Abbas in cit. c. *Judai* n. 2. Tertio, filios Judæorum conversos ad fidem Christianam non posse propterea exheredari à parentibus, gloss. in c. *Judai* V. *fideles*; 1. q. 4. Quarto eosdem suscepto baptismo liberari à patria potestate, fierique sui juris. gloss. in c. *Judæorum* 11. 28. q. 1. V. eodem. Quintò illicitum esse Judæos ad fidem conversos molestare in bonis suis, ut dicitur Extravag. *Dignum*, h. t. inter communes. Sextò Judæis ad fidem conversis remitti omnia, & quæcunque bona etiam ex usuris, & alio illicito quæstu acquisita, si personæ, quibus facienda foret restitutio, sint incertæ; ex constitutione Pauli III. quæ incipit: *Cupientes*.

626 Præter hæc not. 1. illicitum esse, Judæos invitos ad Christianam fidem compellere, c. *sicut*, 9. h. t. imò etiam eorum, aut gentilium infantes, invitis Parentibus, baptizare, priusquam veniant ad usum rationis; tum propter periculum fidei postea contemnendæ; tum, quia tunc sunt sub

cura parentum, cui subtrahi non debent illis invitis. Not. 2. Judæos non esse propriè, & strictè *servos* Christianorum, atque adeo ab illis coacta servitia per Christianos exigi non posse, ut dicitur in cit. c. *Sicut*. Not. 3. Judæum à Christiano petentem baptismum, non debere statim, sed postquam ejus voluntas satis explorata est, baptizari, cit. c. *sicut*, & ideo in c. *quod absit*, 98. dist. 4. de consecrat. per quadraginta dies inter Christianos versari debet, antequam baptizetur.

Not. 4. Judæos (idem est de gentibus) 627 ad fidem conversos, non perdere bona sua justè acquisita. c. *Judai* 5. §. *si qui*. h. t. reliqua verò malè acquisita, sicut quilibet alius malæ fidei possessor, restituere debere, (c. *Cum tu*, §. de Usuris) si Dominus sciatur; cum hoc fundetur in jure naturali. Not. 5. Ex c. *Sicut* h. t. prohiberi, Judæos *sine judicio* punire in bonis, vel corpore; bonas eorum consuetudines immutare; coacta servitia ab eis exigere, mutilare, cœmiteria illorum invadere, vel humana corpora effodere. Sic Barbos. in cit. c. qui, n. 4. docet cum aliis, quòd Christiani Principes non possint eos ex suo territorio expellere sine justa causa. Verùm, in hoc, credo non facile defuturam causam justam, in gente reverà tam contumaci; servato tamen ordine juris naturalis præceptiv.

Quæres 4. Quæ sit poena Judæi læ- 628 dentis Christianum? De hoc agitur in c. *Postulasti*, 14. h. t. ubi statuitur, si Judæus percusserit Clericum, Dominum, cui talis Judæus temporaliter subest, debere Judæum punire poenâ pecuniariâ, vel, si de facto puniti non possit, interdiceri illi commercium cum Christianis; & si Dominus hanc percusso satisfactionem præstare negligat, Episcopum præcipere debere; ne quis Christianorum cum Judæo communicet, donec parti læsæ satisfaciatur. Si autem Dominus temporalis, cujus potestati subest Judæus, negligat, hunc punire propter commissum delictum Ecclesiasticum, Judex Ecclesiasticus non eo ipso potest Judæum punire temporaliter, nisi talis Judæus sit de temporali jurisdictione Ecclesiæ. Sic Pirhing cit. n. 29. §. coll. 2. quia non subest Judici Ecclesiastico. Not. Præterea, litem inter Christianos, & Judæos exortam, non à Senioribus Judæorum, sed ab Ordinariis Judicibus dirimendam. L. *si qua* 15. C. de Judæis. Cœterum, etsi Judæus percussit Clericum,

excommunicationem tamen latam in c. *si quis* 17. q. 4. non incurrit; quia Judæus jurisdictioni Ecclesiæ non subest; hinc Judex Ecclesiasticus non potest punire Judæum propter delictum Ecclesiasticum, seu in quantum agit aliquid contra jus canonicum, & leges Ecclesiasticas; cum his non ligetur: Potest tamen ex delegatione Principis Laici, cui temporaliter subest Judæus, si agat aliquid in contemptum Christianæ fidei; in quo, si graviter excedant, ex toto etiam territorio suo illos Princeps relegare potest, ut sæpe factum est, prout ostendit allatis exemplis Barbosa in c. *Sicut Judæi*, 9. h. t. n. 5. & alii.

ARTICULUS II.

De Saracenis.

629 **I**n fidelitas *Saracenorum*, est species paganismi, de quo n. 619. dicti sunt etiam *Agareni* ab Agar ancilla Abrahamæ, & alio nomine *Ismaëlitæ* ab Ismaële filio utriusque, à quibus ducunt originem, teste Josepho lib. 1. Antiq. cap. 20. dicti *Saraceni* à Sara, a qua mendaciter finxerunt se genus traxisse, ut ignominiam declinarent. At Stephanus Græcus 1. de Urbibus, scribit, *Saracenos* fuisse populos post Nabathæos in Arabia, tales nominatos à *Saraca* Urbe Arabia. Hi, Mahometi falsi prophetæ institutis, & documentis imbuti Persas superarunt. Ex quo factum est, ut nomen gentis in nomen sectæ Mahometanæ transierit. Inter Saracenos sunt quidam vocati *Samaritani* à Samaria Civitate, qui receperunt quinque libros Moysis, sed prophetas respueverunt. Unde differunt à Saracenis; quòd hi nec vetus, nec novum testamentum recipiunt. Cæterum sub præfati titulo sub nomine *Saracenorum* veniunt omnes pagani, qui vel in gentilium cœcitate perdurantes idolis serviunt, vel impia Mahometis dogmata sequuntur, ut notat Zoësius h. t. n. 1.

630 Circa hos, jure communi canonico, Christianis plura interdictiones sunt. Nam 1. Christiani Saracenis arma, ferrum, & ligamina (seu lignamina) galearum deferentes, dum ad impugnandos Christianos ea subministrant, excommunicationi, & aliis poenis subjacent. c. *Ita quorundam* 6. h. t. Idem statuitur in eos Christianos, qui in navibus & piraticis Saracenorum, regimen, & curam gubernationis exercent, ubi ad-

ditur, ut tales per Christianos Principes, & Civitatum Consules rerum suarum privatione mulcentur, & Capientium servi fiant. Deinde in eodem c. statuitur, ut per Ecclesias maritimarum urbium crebra, & solemniter eorum excommunicatio promulgetur. In c. *ad liberandum*, 17. eod. prædicta rursus confirmantur; & quibusdam additis, statuitur, ut talibus ultra prædictas poenas, premium S. Ecclesiæ non aperiat, nisi totum, quod ex tam damnato commercio perceperunt, & tantundem de suo in subsidium terræ S. submiserint; & si solvendo non fuerint, aliis poenis in aliorum exemplum subdantur. *Armorum* autem nomine hoc loco veniunt ea omnia, quæ ad pugnandum tam defensivè, quàm offensivè deserviunt. Barbosa in c. *Ita quorundam*, n. 4. nomine *ferrum* in hoc textu intelligitur tam factum, quàm infectum, seu non laboratum; nomine autem *ligaminum* (seu rectius, *lignaminum*) venit lignum, ex quo fieri solent triremes, & aliud quodvis genus navigii oblongi. Sic Barbosa cit.

Ad ulteriorem horum intelligentiam 631
not. 1. prohibitionem de non ferendis armis ad *Saracenos*, intelligi de omnibus inimicis nominis Christiani, qui actum, vel habitum (hoc est frequenter) gerunt bellum contra Christianos, odio Christiani nominis; non autem, si bellum gerant contra alios Paganos. Barbosa cit. n. 8. Not. 2. Prædictam excommunicationem esse latæ sententiæ, ut patet ex verbo *subjectos*; quia participium præteriti temporis, etiam in dubio, est latæ sententiæ, ut notat Barbosa n. 12. ex Tiraquello; & hodie esse de reservatis Bullæ in Cœna Domini; sic Barbosa n. 2. qui num. seq. docet ex Azor. p. 1. l. 8. c. 2. q. 4. in hoc textu cap. *ita quorundam* (quo fertur prædicta excommunicatio) per *Saracenos* non intelligi *Judæos*, & *Paganos*; secus, in Bulla Cœna. Not. 3. Licere Christianis, ire ad terras Saracenorum, ut à captivitate suos liberent, etiam lytrum solvendo, c. *significavit*, 11. h. t. probabiliter tamen esse pro lytro in dato casu non posse dari arma, & similia prohibita. Sic Barbosa in c. *significavit*, n. 2.

Not. 4. Nec post treugam factam inter Christianos, & Saracenos, sine incursum excommunicationis Christiano licere ad Saracenos prædicta prohibita deferre. c. *significavit* §. *illi quoque*. Per *treugam* autem intelliguntur *inducia*, seu *securitas* personis,